

Прудникова Олена Вікторівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри культурології, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна
Professor at Department of Philosophy, at Faculty of Humanities and Social Sciences, Ondokuz Mayıs University, Samsun, Turkey
e-mail: elenvikprud@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-4610-908X

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ ПРОБЛЕМНОГО ПОЛЯ

У статті досліджено проблемні аспекти інформаційної культури сучасної молоді. Підкреслюється необхідність посилення інтелектуально-аналітичного складника інформаційної культури молодого покоління. Зазначається, що в умовах російсько-української війни духовна сфера вітчизняної молоді стає об'єктом агресивного впливу, який здійснюється через засоби масової комунікації. Визначаються такі негативні риси інформаційної культури молоді, як кліпова свідомість, кліпове мислення, гаджетозалежність.

Ключові слова: *інформаційна культура, молодь, медіаграмотність, кліпова свідомість, гаджетозалежність, інформаційно-комунікаційна компетентність, освіта.*

Постановка проблеми. Духовний світ сучасної молоді містить низку взаємопов'язаних складників серед яких чільне місце посідає інформаційна культура. Її розвиток є необхідним елементом соціалізації особистості, важливою умовою становлення інтелектуальних та професійних якостей громадянина. На нашу думку, з точки зору комунікаційної та технічної обізнаності інформаційна культура молоді має достатньо високий рівень порівняно з іншими верствами населення, але в духовно-моральному та ціннісному вимірах існує низка проблем з коректним використанням знань та інформації, розумінням меж дозволеного в інформаційному просторі тощо. У зв'язку з цим виникає необхідність дослідження проблемних аспектів інформаційної культури сучасної молоді, яка є творцем майбутнього, актором соціальних перетворень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інформаційної культури сучасної молоді стала об'єктом дослідження низки науковців, які визначили у своїх роботах позитивні та негативні аспекти її розвитку. Зокрема,

дослідники В. Вощенко [2] та М. Шехавцов [15] підкреслюють, що актуальність проблематики інформаційної культури молоді зумовлена стрімким збільшенням інформаційних потоків, спрямованих у першу чергу на цю вікову категорію. У зв'язку з цим Н. Череповська [14] у своїй науковій праці акцентує увагу на необхідності розвитку медіаграмотності сучасної молоді, а О. Соснін [13] наполягає на формуванні у неї високого рівня віртуального мислення.

Натомість науковці Ю. Калиновський та Є. Мануйлов [9] аналізують вплив соціальних мереж на духовно-ціннісну сферу громадян (молоді зокрема), яка становить фундамент інформаційної культури. Г. Гич [3], Л. Дідик [4], І. Книш [10] досліджують такі негативні прояви інформаційної культури молоді, як кліпова свідомість, кліпове мислення, гаджетозалежність. У свою чергу, А. Яцишин, Ю. Носенко [17], М. Лещенко, Л. Тимчук [12] та Я. Шугайло [16] присвятили свої наукові розвідки методам профілактики та діагностики негативних проявів буття інформаційної культури молоді різних вікових категорій.

Формування мети. У цій роботі буде досліджено проблемні аспекти інформаційної культури сучасної молоді та визначено шляхи їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Інформаційна культура як багатогранний феномен сучасності містить низку взаємопов'язаних елементів, аналіз яких дозволить нам виявити суперечливі прояви у розвитку інформаційної культури сучасної молоді. Л. Ковальчук та Т. Михайліна, узагальнюючи існуючі уявлення про структуру інформаційної культури, визначають такі її елементи:

- 1) культура пошуку інформації, що націлена на пошук ідей;
- 2) переробка інформації, створення нових баз даних;
- 3) культура ділового спілкування;
- 4) здатність до самооцінки власної поведінки та дій;
- 5) знання етичних норм використання інформації та їх застосування [11, с. 39].

З нашої точки зору, вищенаведені елементи інформаційної культури цілком можна екстраполювати й на молодь з урахуванням її світоглядних, вікових, психологічних та інших особливостей.

При цьому варто враховувати, що сучасна молода людина знаходиться у вихорі різноманітних інформаційних потоків, які чинять на неї різноспрямований вплив як позитивного, так і негативного характеру. Молодь об'єктивно дещо більше, ніж інші вікові групи занурена у віртуальний світ, послуговується інформаційними технологіями для навчання та використовує їх для дозвілля.

Як зазначає В. Вощенко, на сьогодні дія інформаційних потоків, що оточують кожну людину, особливо молодь, настільки різноманітна, що вимагає не тільки знання законів інформаційного середовища, а також і вміння орієн-

туватися в цих потоках, і безпосередньо брати участь у формуванні та перетворенні такого середовища, сприяти інформаційним контактам. Інформаційна культура особистості органічно пов'язана з особливостями її інтелектуального розвитку [2, с. 114].

Погоджуючися з вищеозначеним дослідником, підкреслимо, що інформаційна культура сучасної молоді потребує посилення інтелектуального складника як підґрунтя для самореалізації та професійного самовизначення.

Підпадаючи під вплив ЗМІ, занурюючись у світ віртуальної реальності молодь виявляється незахищеною в інтелектуальному та емоційно-психологічному сенсах, оскільки процес формування її світогляду є незавершеним.

На думку М. Шехавцова, актуальність формування інформаційної культури пов'язано з розширенням впливу на молодь засобів масової комунікації. Це зумовлює необхідність застосування особистісно орієнтованого підходу до розвитку критичного мислення студентів, становлення захисного механізму щодо впливу засобів масової комунікації, які, з одного боку, спричиняють відчутне зростання інтелектуального і культурного потенціалу особистості, а з іншого – можуть мати руйнівний вплив [15, с. 196].

Здобуваючи освіту, засвоюючи навички користування новими інформаційно-комунікаційними технологіями, молодь має отримувати необхідні знання з інформаційної гігієни та медіаграмотності, сформувати основи критичного мислення. На думку Н. Череповської, медіаграмотність особистості стає новою, надважливою психологічною якістю молодої людини загалом і патріота зокрема. Медіаграмотність, крім суто технічно-практичної площини – уміння користуватися медіапристроями, виражати себе, комунікувати з іншими за допомогою медіазасобів, орієнтуватися в інформаційних потоках і шукати потрібну інформацію, має надважливий складник – саморегуляцію. За належного рівня розвитку цього складника медіаспоживач спроможний оптимально взаємодіяти з інформаційним простором у цілому і критично, креативно опрацьовувати сприйняте [14, с. 63].

Проблематика становлення інформаційної культури молоді саме в такому ракурсі особливо актуалізувалась в умовах російсько-української війни. Як стверджують фахівці, інформаційна війна, яку веде Росія проти України, значною мірою націлена на учнівську та студентську молодь. Ворожа пропаганда може спричинити серйозні наслідки не тільки для їхньої психологічної стійкості, але і для їхніх політичних переконань та участі у громадському житті. Деякі з можливих наслідків можуть бути такими:

1. Психологічна дезорієнтація: нав'язування неправдивої, негативної та спотвореної інформації може призвести до психологічної дезорієнтації серед молоді. Скажімо, з'являється велика кількість різноманітної інформації, яку складно перевірити на правдивість. Це може призвести до скептицизму

молоді щодо інформації, яку вона отримує, та негативно вплинути на її бажання брати участь у демократичних процесах.

2. Це може викликати страх, паніку, роздратування, непевність у своїх переконаннях та перспективах майбутнього, що може негативно впливати на життя і професійний розвиток молодих українців.

3. Маніпулювання громадською думкою: інформаційна війна ведеться ворогом задля того, щоб схилити молодь до позитивного сприйняття, підтримки тих ідей та переконань, які не відповідають їхнім інтересам, але з якими вона стикається в соціальних мережах.

4. Зменшення довіри до державних інституцій: інформаційна війна також націлена на те, щоб підірвати довіру молоді до державних інституцій. Це може негативно впливати на готовність брати участь у політичному та суспільному житті країни, що загрожує демократії та стабільності суспільства.

5. Створення передумов для радикалізації суспільства: поширення спотвореної інформації в поєднанні з закликами до активних дій може також підштовхнути молодь до участі в маргінальних угрупованнях і рухах, метою яких є насильницьке захоплення державної влади або повалення конституційного ладу [6].

У зв'язку з вищенаведеним слушною є думка вітчизняного дослідника О. Сосніна, який переконаний у тому, що потрібно терміново сформувати в молоді більш високий рівень віртуального мислення, чого можна досягти, не лише системно просуваючи в їхню свідомість розуміння і знання комп'ютерних наук, а й необхідності вивчення закономірностей процесів глобального розвитку наукових знань, конкретизуючи й критично оглядаючи накопичений в Україні досвід науково-технічного розвитку й інформаційні ресурси [13].

Суголосну позицію обґрунтовує і М. Антонченко підкреслюючи, що завдання освіти сьогодні – створити простір для розвитку інформаційної культури особистості, яка сприяє формуванню самостійного мислення, відчуттю нового, умінню відслідковувати зміни та реагувати на них, умінню приймати рішення в складних нестандартних ситуаціях, що можливо лише за умов повного інформування людини. При такому підході у того, хто навчається, повинна складатися свідомо мотивація на постійне розширення професійного та загальнокультурного кругозору, а також уявлення про відкритість системи знань, які набуваються в закладах освіти, переконання у тому, що основу міцності та надійності знань дає лише безперервний процес пошуку та споживання інформації, її критична обробка протягом усього життя [1, с. 165–166].

Як відомо, сучасна молодь значну частину свого вільного часу проводить у соціальних мережах, перевантажуючи органи сенсорного сприйняття, на-

буваючи ознак «кліпової свідомості», провокуючи розвиток гіподинамії тощо. Тому починаючи зі шкільної лави необхідно пояснювати учням характер небезпек та загроз психологічного, розумового й фізичного характеру, що пов'язані з неконтрольним та некритичним використанням соціальних мереж.

Фахівці доводять, що соціальні мережі, надаючи нові комунікативні можливості й сенси буття її користувачам, створюють для них своєрідну «аксіологічну пастку»: розмитість традиційних цінностей, загроза підміни цінностей псевдоцінностями, створення новітніх форм залежності від думки віртуальних спільнот тощо. Так, уявляючи себе більш вільною в соціальних мережах, віртуальних спільнотах, людина може стати об'єктом маніпулятивних впливів, стати психологічно й духовно залежною від лідерів думки в таких об'єднаннях [9, с. 30].

У дисертаційному дослідженні Л. Дідик «Трансформація комунікативних практик молоді в соціальних мережах» наводяться результати соціологічного опитування серед молоді щодо позитивних та негативних аспектів комунікації в соціальних мережах. У контексті нашої наукової розвідки зосередимо увагу саме на негативних чинниках комунікації молоді в соціальних мережах як загрози формуванню розвиненої інформаційної культури. Отже, до дефектів комунікації в соціальних інтернет-мережах користувачі зараховують здебільшого різні комунікативні та психологічні ризики, а також недостатню ефективність і слабку атрибутивність рис реальної комунікації. Таким чином, комунікація відрізняється набором украй суперечливих рис. До негативних результатів впливу соціальних мереж респонденти відносять формування інтернет-залежності, поширення соціально небезпечної інформації, зниження рівня комунікативної культури користувачів. Треба зауважити, що спілкування в мережах не просто змінює соціально-психологічні особливості користувача, але і змінює його соціальну поведінку, дизайн стосунків у побуті та міжособистісних відносинах [4, с. 94–95].

У зв'язку з цим А. Яцишин та Ю. Носенко зазначають, що одним із важливих аспектів розвитку інформаційної культури підрастаючого покоління є формування навичок безпечного та здоров'я-збережувального використання електронних соціальних мереж (ЕСМ) [17, с. 35].

Аналізуючи дослідження з цієї проблематики, зокрема доробок М. Лещенко та Л. Тимчук, варто наголосити на важливості діагностики сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності учнів у контексті набуття ними вмінь активного, творчого та безпечного використання мережевих технологій. На підставі аналізу зарубіжного (польського) досвіду вчені констатують таке: у багатьох сферах учні виявляють достатній та високий рівні сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності та часто мають поверхневі знання багатьох елементів мережевої взаємодії, стикаються з труднощами в по-

шуку необхідної інформації та її оцінюванні, не вміють відрізняти факти від рефлексії на них, мають недостатньо розвинені вміння створювати власний віртуальний образ з використанням мультимедіа тощо. Тому існує необхідність удосконалення навчальних програм та методик у межах як формальної, так і неформальної освіти, для покращання вмінь учнів використовувати мережеві технології (інтернет) [12, с. 43–44].

Отже, удосконалення системи освіти має сприяти подоланню суперечливих тенденцій у розвитку інформаційної культури молодого покоління: «У процесі соціалізації молода людина має набувати навичок і необхідних знань для критичного аналізу інформації, з якою вона стикається. Своєрідні «когнітивні фільтри» мають стати надійним захистом свідомості від маніпулятивних технологій та дезінформації. В той же час у сучасному суспільстві утворилася парадоксальна ситуація – з одного боку збільшується кількість джерел інформації, а з іншого боку, пропорційно зростають можливості для інформаційних атак за допомогою цих джерел» [7, с. 21].

Аналіз інформаційної культури сучасної молоді також доводить, що негативними аспектами її існування є поширення феноменів «кліпової свідомості», «кліпового мислення» та гаджетозалежності.

Так, термін «кліпова свідомість» використовують для позначення особливостей мислення людини, яка виросла в епоху розвинутих технологій, у ситуації «інформаційного надлишку». Воно відрізняється високою швидкістю сприйняття образів, позбавлене акцентуації на деталях; для нього характерні візуальність, іманентність, емоційність, асоціативність. Таким чином, «кліпова свідомість» поступово стає всепроникним феноменом сучасності в побуті, політиці, економіці та освіті [10, с. 283].

«Кліпова свідомість» як характеристика інформаційної культури молоді змістовно корелюється з поняттям «кліпове мислення». З точки зору науковців, «кліпове мислення» має негативний вплив на розвиток особистості, оскільки призводить: до масового синдрому розладу уваги; втрати бажань пізнання нового; знищення потреби та здатності до творчості, чому сприяє постійне використання вторинної інформації на рівні її переробки та комбінування; неструктурованості в бажаннях та вчинках; невідповідності способу думок до способу життя; непослідовності у прийнятті рішень щодо розв'язання проблем, навіть суто життєвих, та послаблення відповідальності за їхні наслідки; оперування тільки змістами фіксованої довжини, невміння працювати з семіотичними структурами довільної складності та зосередитися на будь-якій інформації на тривалий час; зниження здатності до аналізу та синтезу; «віртуальної наркоманії», залежності від пошуку інформації, комунікації в мережі та інших видів діяльності людини в інформаційному просторі Всесвітньої павутини; антиінтелектуалізму та плагіату; масової нео-

свіченості молоді та феномену гордовитої захопленості своїм неучтвом; абсолютної впевненості у своїй правоті завдяки тому, що люди, які персоніфікують антиінтелектуалізм, не усвідомлюють цієї проблеми; диспропорції між формальним та дійсним рівнем знань; різкого зниження коефіцієнта заволодіння знань та фактичної успішності навчання тощо [3, с. 40].

Таким чином, «кліпова свідомість» та «кліпове мислення» є формами масової свідомості поява яких зумовлена такими явищами, як глобалізація, інформатизація та комп'ютеризація суспільних процесів, збільшенням обсягів інформації в усіх сферах суспільного життя, зниженням якості освіти тощо [8, с. 38].

Існування таких негативних рис інформаційної культури сучасної молоді, як «кліпова свідомість» та «кліпове мислення», взаємозумовлене з гаджетозалежністю. На переконання Г. Золотової, під гаджетозалежністю необхідно розуміти вид адиктивної поведінки, який характеризується залежністю від нових технічних пристроїв, причому користування ними не має навчальної або виробничої мети. Ознаками гаджетадикції є: збільшення часу користування пристроєм та витрат на нього; існування постійної потреби у використанні; виникнення тривоги при неможливості користування пристроєм; нехтування безпекою від використання тощо [5, с. 208].

Для профілактики гаджетозалежності серед молоді необхідно з дитинства на рівні сім'ї та навчальних закладів здійснювати певні заходи просвітницького та виховного характеру.

На думку Я. Шугайло, для попередження виникнення гаджетозалежності у школярів потрібно посилити виховну роботу з дітьми шкільного віку. Основними видами такої роботи є:

- просвітницька робота: проведення бесід, лекцій із метою інформування про особливості, причини та наслідки виникнення залежності від гаджетів;
- спеціально організоване навчання та тренінги. Соціалізація школярів здійснюється через спілкування з людьми, які оточують школярів. Комунікативні вміння та навички формуються й удосконалюються лише у практичному спілкуванні [16, с. 22].

Досліджуючи природу гаджетозалежності та інтернет-залежності як сутєвих деформацій інформаційної культури молоді, фахівці наголошують на тому, що молода людина, який притаманна така девіація, з раннього дитинства стикається з дефіцитом «живої» комунікації, не знаходить порозуміння в сім'ї та серед однолітків, у підсумку відчуваючи себе самотньою.

Спираючись на наукові дослідження, експерти доводять, що головною причиною виникнення комп'ютерної залежності у дітей є недостатнє спілкування і взаєморозуміння з батьками, однолітками й авторитетними людьми. Саме тому, на їхню думку, ключовим моментом профілактики інтернет-за-

лежності дітей та підлітків є організація «сприятливого» середовища для дитини. До позитивних умов відноситься наявність контролю та належного керівництва і підтримки з боку батьків та дорослих; взаєморозуміння з батьками (близькими), наявність емоційного контакту та психологічна підтримка дитини / підлітка; зацікавлене ставлення до її інтересів та проблем, навчання основ безпечної поведінки в мережі Інтернет [16, с. 22].

Висновки. Отже, інформаційна культура сучасної молоді розвивається під впливом різноманітних чинників об'єктивного й суб'єктивного характеру, які формують підґрунтя для адекватних та девіантних форм її буття в інформаційно-комунікаційному та віртуальному середовищах. До таких чинників можна віднести: посилену інформатизацію соціального життя, освіти взагалі та комунікації зокрема; вимушене дистанційне навчання під час епідемії коронавірусу та російсько-української війни; зменшення, з різних причин, часу міжособистісного спілкування в родині; нові можливості захоплення в інтелектуальному та емоційному сенсах віртуального середовища тощо. У зв'язку з вищенаведеним, негативними проявами інформаційної культури молоді можна вважати – переважання емоційного складника над критично-інтелектуальним у сприйнятті інформації; формування «кліпової свідомості», «кліпового мислення» та гаджетозалежності; не завжди адекватний сучасним реаліям рівень медіаграмотності та інформаційної гігієни молоді людини та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонченко М. О. Інформаційна культура як складова загальнолюдської культури. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовні системи навчання* : зб. наук. пр. Київ : НПУ, 2004. Вип. 1 (8). С. 161–166.
2. Вощенко В. Інформаційна культура як квінтесенція постіндустріального суспільства. *Актуальні проблеми сучасного документознавства: методологія та практика підготовки фахівців із документознавства та інформаційної діяльності* : зб. навч.-метод. і наук.-дослідн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару. Полтава : ПолтНТУ, 2014. С. 114–118.
3. Гич Г. М. «Кліпове» мислення молоді: друг чи ворог навчання? *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Педагогіка. 2016. Т. 269, вип. 257. С. 38–42.
4. Дідик Л. А. Трансформація комунікативних практик молоді в соціальних мережах : дис. ... канд. соц. наук. Запоріжжя, 2019. 203 с.
5. Золотова Г. Д. Сутність і зміст ігрової залежності дітей. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 19 (2). С. 204–212.
6. Інформаційна війна та її вплив на молодь (аналіз ефективності інформаційно-просвітницьких заходів) / Центр екон.-прав. досліджень. 2023. URL: <https://el-research.center/2023/03/27/informatsiy-na-viyna-ta-yiyi-vplyv-na-molod-analiz-efektyvnosti-informatsiyno-prosvitnytskykh-zakhodiv/> (дата звернення: 09.03.2024).

7. Калиновський Ю. Ю. Соціалізація особистості в умовах інформаційної війни: загрози духовній безпеці. *Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ, 2019. С. 19–22.
8. Калиновський Ю. Ю., Жданенко С. Б. Соціокультурний вимір інфомедії в умовах глобальної нестабільності. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія. Харків : Право, 2022. №1 (52). С. 27–46.
9. Калиновський Ю. Ю., Мануйлов Є. М. Вплив соціальних мереж на аксіогенезу особистості. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія. Харків : Право, 2021. №3 (50). С. 28–40.
10. Книш І. В. Релевантність освіти: «кліпове мислення». *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. 2022. №206. С. 279–289.
11. Ковальчук Л. В., Михайліна Т. В. Інформаційна культура як феномен інформаційного суспільства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №3. С. 38–41.
12. Лещенко М. П., Тимчук Л. І. Підходи до стандартизації сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності учнів: польський досвід. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. №4 (42). С. 33–46.
13. Соснін О. Проблеми формування сучасної інформаційно-комунікаційної культури. Ч. 1. *LexInform*. 2022. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/problemu-formuvannya-suchasnoyi-informatsijno-komunikatsijnoyi-kultury/> (дата звернення: 09.03.2024).
14. Череповська Н. І. Медіаосвітні ресурси розвитку патріотизму і критичного мислення молоді : навч.-метод. посіб. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2017. 156 с.
15. Шехавцов М. Інформаційна культура студентської молоді в нових освітніх умовах. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. Т. 2, вип. 21. С. 195–198.
16. Шугайло Я. В. Інтернет-залежність та проблема її профілактики серед дітей та підлітків. *Вісник Запорізького національного університету*. Педагогічні науки. 2015. №2. С. 17–24.
17. Яцишин А. В., Носенко Ю. Г. Використання електронних соціальних мереж для розвитку інформаційної культури дітей та молоді з функціональними обмеженнями. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2015. №12 (43). С. 31–38.

REFERENCES

1. Antonchenko, M. O. (2004). Informatsiina kultura yak skladova zahalnoliudskoi kulturey. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Dragomanova. Serii 2: Kompiuterno-orientovni systemy navchannia: zbirnyk naukovykh prats – Scientific journal of M. P. Dragomanov National Pedagogical University. Series 2. Computer-oriented learning systems: collection of scientific papers, issue 1 (8), 161–166* [in Ukrainian].

2. Voshchenko, V. (2014). Informatsiina kultura yak kvintesentsiia postindustrialnoho suspilstva. *Aktualni problemy suchasnoho dokumentoznavstva: metodolohiia ta praktyka pidhotovky fakhivtsiv iz dokumentoznavstva ta informatsiinoi diialnosti*: zb. navch.-metod. i nauk.-doslidn. materialiv Vseukr. nauk.-prakt. seminaru. Poltava: PoltNTU, 114–118 [in Ukrainian].
3. Hych, H. M. (2016). «Klipove» myslennia molodi: druh chy voroh navchannia? *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia». Serii: Pedahohika – Scientific Works of Petro Mohyla Black Sea State University, Complex «Kyiv-Mohyla Academy». Series: Pedagogy, Vol. 269, issue 257, 38–42* [in Ukrainian].
4. Didyk, L. A. (2019). Transformatsiia komunikatyvnykh praktyk molodi v sotsialnykh merezhakh. *Candidate's thesis. Zaporizhzhia* [in Ukrainian].
5. Zolotova, H. D. (2012). Sutnist i zmist ihrovoi zalezhnosti ditei. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Luhansk. Pedagogical Sciences, 9 (2), 204–212* [in Ukrainian].
6. Informatsiina viina ta yii vplyv na molod (analiz efektyvnosti informatsiino-prosvitnytskykh zakhodiv). (2023). Tsentri ekonomiko-pravovykh doslidzhen. URL: <https://el-research.center/2023/03/27/informatsiyna-viyna-ta-yiyi-vplyv-na-molod-analiz-efektyvnosti-informatsiyno-prosvitnytskykh-zakhodiv/> [in Ukrainian].
7. Kalynovskyi, Yu.Yu. (2019). Sotsializatsiia osobystosti v umovakh informatsiinoi viiny: zahrozy dukhovnoi bezpetsi. *Sotsializatsiia osobystosti u suchasnykh sotsiokulturnykh kontekstakh*: proceedings of the Scientific and Practical Conference. Kharkivskiy natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni H. S. Skovorody. Kharkiv: KhNPU, 19–22 [in Ukrainian].
8. Kalynovskyi, Yu.Yu., Zhdanenko, S. B. (2022). Sotsiokulturnyi vymir infodemii v umovakh hlobalnoi nestabilnosti. *Visnyk Natsionalnoho yurydychnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho. Serii: filosofii, filosofii prava, politolohiia, sotsiolohiia – The Bulletin of Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, philosophy of law, political science, sociology, 1 (52), 27–46* [in Ukrainian].
9. Kalynovskyi, Yu.Yu., Manuilov, Ye.M. (2021). Vplyv sotsialnykh merezh na aksiohenezu osobystosti. *Visnyk Natsionalnoho yurydychnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho. Serii: filosofii, filosofii prava, politolohiia, sotsiolohiia – The Bulletin of Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, philosophy of law, political science, sociology, 3 (50), 28–40* [in Ukrainian].
10. Knysh, I. V. (2022). Relevantnist osvity: «klipove myslennia». *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences, 206, 279–289* [in Ukrainian].
11. Kovalchuk, L. V., Mikhailina, T. V. (2023). Informatsiina kultura yak fenomen informatsiinoho suspilstva. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal, 3, 38–41* [in Ukrainian].
12. Leshchenko, M. P., Tymchuk, L. I. (2014). Pidkhody do standartyzatsii sformovanosti informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti uchniv: polskiy dosvid. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information Technologies and Learning Tools, 4 (42), 33–46* [in Ukrainian].

13. Sosnin, O. (2022). Problemy formuvannia suchasnoi informatsiino-komunikatsiinoi kultury. Chastyna 1. *LexInform*. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/problemy-formuvannya-suchasnoyi-informatsijno-komunikatsijnoyi-kultury/> [in Ukrainian].
14. Cherepovska, N. I. (2017). Mediaosvitni resursy rozvytku patriotyzmu i krytychnoho myslennia molodi: navchalno-metodychnyi posibnyk. Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy, Instytut sotsialnoi ta politychnoi psykhologii. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD. [in Ukrainian].
15. Shekhavtsov, M. (2018). Informatsiina kultura studentskoi molodi v novykh osvitykh umovakh. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanitarian sciences, Vol. 2, issue 21, 195–198* [in Ukrainian].
16. Shuhailo, Ya.V. (2015). Internet-zalezhnist ta problema yii profilaktyky sered ditei ta pidlitkiv. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Pedahohichni nauky – Bulletin of Zaporizhzhia National University. Pedagogical Sciences, 2, 17–24* [in Ukrainian].
17. Yatsyshyn, A. V., Nosenko, Yu.H. (2015). Vykorystannia elektronnykh sotsialnykh merezh dlia rozvytku informatsiinoi kultury ditei ta molodi z funktsionalnymy obmezheniamy. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and Development of Gifted Individuals, 12 (43), 31–38* [in Ukrainian].

Prudnykova Olena Victoryvna, Doctor of Philosophy, Professor, Professor of the Department of Culturology, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine

Professor at Department of Philosophy, at Faculty of Humanities and Social Sciences, Ondokuz Mayıs University, Samsun, Turkey

INFORMATION CULTURE OF MODERN YOUTH: PHILOSOPHICAL REFLECTION OF THE PROBLEMATIC FIELD

The article examines problematic aspects of the information culture among modern youth. Emphasis is placed on the necessity of enhancing the intellectual-analytical component of the information culture of the younger generation. It is noted that amidst the Russian-Ukrainian war, the spiritual sphere of domestic youth becomes a target of aggressive influence, carried out through mass media. Negative traits of youth information culture are identified, such as clip consciousness, clip thinking, and gadget dependency.

Keywords: *information culture, youth, media literacy, clip consciousness, gadget dependency, information and communication competence, education.*

